

מסכת יבמות כפתיחה לסדר נשים

1. טור אבן העזר הלכות פריה ורביה סימן א

יתברך שמו של הקדוש ברוך הוא שהוא חפץ בטוב בריותיו שידע שאין טוב לאדם להיות לבדו ועל כן עשה לו עזר כנגדו ועוד כי כוונת הבריהא באדם כדי לפרות ולרבות וזה אי אפשר בלא העזר ועל כן צוהו לדבק בעזר שעשה לו לכך חייב כל אדם לישא אשה כדי לפרות ולרבות שכל מי שאינו עוסק בפריה ורביה כאילו שופך דמים דכתיב שופך דם האדם וסמך ליה ואתם פרו ורבו וכאילו ממעט הדמות דכתיב כי בצלם אלהים עשה את האדם ואתם פרו ורבו וגורם לשכינה שתסתלק מישאל וכל מי ששרוי בלא אשה שרוי בלא טובה בלא ברכה בלא דירה בלא תורה בלא חומה בלא שלום ואמר ר"א כל מי שאין לו אשה אינו אדם וכיון שנשא אשה עונותיו מתפקקים שנאמר מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מיי ומצוה גדולה היא עד מאד

2. הקדמה לבית הבחירה למאירי

זהו סדורו ע"ה אם שישדר על דרך מקרה אם שהיה לו טעם יחייב אצלו להיות אופני הסדור על זאת התכונה על הדרך שהזכיר הרב מורה צדק אם לסבה אחרת גם כן שאפשר לומר בקצתם אולי בכלם וגם לי נראה טעם כללי בסדורו ע"ה והוא שהיתה כוונתו להתחיל בענין החמור שבסדר: ברכות בסדר זרעים ושבית בסדר מועד ויבמות בסדר נשים ותלתא בבי בסדר נזיקין וזבחים בסדר קדשים וכלים בסדר טהרות או אולי לסבה אחרת לא נודעה לנו ואחריו ז"ל נשאר סדור ג' הסדרים האחרונים ר"ל זרעים קדשים טהרות על מתכונתו לא נשתנה בהם דבר רק ראיתי שהעתיקו ג' המסכיות אשר הזכרנו ממקומם להביאם אל גנזי שאר הסדרים על הדרך שהזכרנו אבל סדור הג' סדרים אשר הורגלנו בלמודם נשתנה בכולם על הרוב והיה הסדור ... בסדר נשים קדושין כתובות גיטין יבמות סוטה נזיר נדרים נדה הכל ח' מסכיות עם המסכתא הנוספת ר"ל מסכת נדה ...

3. תוספות ישנים מסכת יבמות דף ב עמוד א

חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן. יש מקשים אמאי מתחיל סדר נשים ביבמות דהא אתחולי פורענותא לא מתחילין ואדרבה היה לנו להתחיל קדושין וכתובות וגיטין ואח"כ יבמות. ונראה משום דכתיב והיה אמונת עתך חוסן ישועות ואמרו עתך זה סדר מועד חוסן זה סדר נשים וא"כ סדר נשים הוא בתר סדר מועד דמסיים במסכת מועד קטן דהוי פורענותא לכך התחיל סדר נשים במסכת יבמות ומסמך פורענותא לפורענותא כדאמרין פרק השותפין דמסמך מלכים דסופיה פורענות לירמיה דכוליה פורענות.

אי נמי מפרש תחלה איזו אשה אסורה ואיזו אשה מותרת והדר מפרש כוליה מילי דנשים.

ועוד י"ל משום דהיא מצוה ראשונה שאירעה בנשים דכתיב בתמר בא אל אשת אחיך ויבם אותה:

4. תוספות יום טוב מסכת יבמות הקדמה

ולי נראה לתת עוד טעם טוב שהקדים מסכת יבמות לפי שהיבום לקיים שתי מצות, אחת היא להקים זרע לאחיו ואחת לקיים מצות פריה ורביה ומקרא מלא טובים השנים מן האחד. כנ"ל וק"ל

5. הקדמת הרמב"ם למשנה

אח"כ נתעסק בחלוקת הדברים בסדר נשים, והתחיל ביבמות, והטעם שהביאו להתחיל ביבמות ולא בכתובות כפי שמחייב ההגיון להקדימה, לפי שהנשואין תלויים ברצון האדם, ואין לבית דין לכוף את האדם להתחתן, אבל היבום כופים עליו ואומרים לו או חלוץ או יבם, ונכון יותר להתחיל בדבר ההכרחי, לפיכך התחיל ביבמות.

6. משנה מסכת נדרים פרק י

שומרת יבם בין ליבם אחד בין לשני יבמין רבי אליעזר אומר יפר רבי יהושע אומר לאחד אבל לא לשנים רבי עקיבא אומר לא לאחד ולא לשנים אמר רבי אליעזר מה אם אשה שקנה הוא לעצמו הרי הוא מיפר נדריה אשה שהקנו לו מן השמים אינו דין שיפר נדריה אמר רבי עקיבא לא אם אמרת באשה שקנה הוא לעצמו שאין לאחרים בה רשות תאמר באשה שהקנו לו מן השמים שיש לאחרים בה רשות אמר רבי יהושע עקיבא דברך בשני יבמין מה אתה משיב על יבם אחד אמר לו אין היבמה גמורה ליבם כשם שהארוסה גמורה לאישה:

7. רמב"ם הלכות יבום וחליצה פרק א הלכה א

מצות עשה מן התורה שייבם אדם אשת אחיו מאביו בין מן הנשואין בין מן האירוסין אם מת בלא זרע שני + דברים כ"ה ה' + וכן אין לו יבמה יבוא עליה, מן התורה אינו צריך לקדש יבמתו שזו אשתו היא שהקנו לו מן השמים אלא יבוא עליה וכתובתה על נכסי בעלה שמת.

8. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף לט עמוד ב

דתניא, אבא שאול אומר: הכונס את יבמתו לשם נוי, ולשום אישות, ולשום דבר אחר - כאילו פוגע בערוה, וקרוב אני בעיני להיות הולד ממזר; וחכמים אומרים: יבמה יבא עליה - מכל מקום.